

Klima- og miljødepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 OSLO

Oslo, 12.06.2017

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2013/10031

Saksbehandler:
Hege Rooth Olbergsveen
Ole Thomas Thommesen

Kasserte fritidsbåter - forslag til bestemmelser for tilskuddsordningen

Stortinget har vedtatt en statlig finansiert tilskuddsordning for å sikre forsvarlig håndtering av kasserte fritidsbåter. Miljødirektoratet har utarbeidet forslag til bestemmelser for tilskuddsordningen, herunder bl.a. krav til forhåndsgodkjenning av tilskuddsmottakere med definerte krav til behandling av fritidsbåtene, krav til søknad og dokumentasjon og satser for tilskudd som skal dekke kostnader ved mottak, transport og behandling. Vi foreslår at tilskuddssatsen settes per kg kassert fritidsbåt som er gjenvunnet eller sluttbehandlet, og ikke per båt. Dette vil kunne bidra til en mer effektiv og forutsigbar ordning for behandlingsanleggene. Vi foreslår separate bestemmelser for kommuner/ interkommunale avfallsselskap og andre aktører.

Vi vil nå gjennomføre en åpen kommentarrunde der aktører kan kommentere på våre utkast til bestemmelser via Miljødirektoratets høringssider. Fristen for kommentarer blir 26. juni. Den korte fristen skyldes at vi tar sikte på at bestemmelsene for tilskuddsordningen skal offentliggjøres i Miljødirektoratets søknadsportal i løpet av august i år, og arbeider for at tilskuddsordningen skal kunne tas i bruk i løpet av båtsesongen 2017 i tråd med Stortingets intensjoner.

Vi vil komme tilbake til spørsmålet om en forskriftsfesting av bestemmelsene når vi har vunnet erfaringer med tilskuddsordningen.

Vi viser til tildelingsbrevet til Miljødirektoratet for 2017 om oppfølging av Stortingets budsjettvedtak om en tilskuddsordning for kasserte fritidsbåter og øvrige kontakter i denne saken, senest vårt brev av 22. mai 2017. Miljødirektoratet har utarbeidet forslag til bestemmelser for denne tilskuddsordningen, jf. egne vedlegg, og vi redegjør her for vårt forslag.

Bakgrunnsinformasjon om tilskuddsordningen

Vi ga i brev til Klima- og miljødepartementet av 19. januar 2017 våre anbefalinger om gjennomføring av Stortingets vedtak om en statlig finansiert tilskuddsordning som skal sikre

forsvarlig håndtering av kasserte fritidsbåter. Departementet har i etterkant gitt føringer om at tilskuddet kan utbetales til behandlingsanleggene og ikke til båteier, at tilskuddssatsene kan differensieres og forstås som en gjennomsnittsbetraktning og at behandling av allerede etterlatte/hensatte båter kan inngå i ordningen. Vi har lagt dette til grunn i vårt arbeid.

I brev til Klima- og miljødepartementet av 22. mai 2017 foreslår vi en forskrift om kommunenes ansvar for små fritidsbåter uten innenbords motor, som innebærer at kommunen skal sørge for at disse kan leveres vederlagsfritt til et mottak i kommunen eller i rimelig nærhet til kommunen. Dette forslaget er sendt på høring med frist 20. juli 2017. For større og mer komplekse kasserte fritidsbåter skal tilskuddet utbetales til anlegg som miljøsanerer og behandler båtene. Disse anleggene må organisere og finansiere løsninger for mottak, transport til behandlingsanlegg og behandling av disse båtene. Hele ordningen avhenger av at tilskuddet sammen med ev. delbetaling fra båteier skaper et fungerende marked hvor disse aktørene ønsker å tilby dette.

Forslag til bestemmelser for tilskuddsordningen

Vi har utarbeidet forslag til bestemmelser for tilskuddsordningen, som skal sikre at ordningen kan gjennomføres på en hensiktsmessig og effektiv måte, og at Miljødirektoratet kan føre kontroll med den. Vi foreslår separate bestemmelser for tilskudd for kommuner/interkommunale avfallsselskap og for andre aktører. Nedenfor har vi omtalt sentrale forhold i disse bestemmelsene.

Vi vil nå gjennomføre en åpen kommentarrunde der aktører kan kommentere på våre utkast til bestemmelser via Miljødirektoratets høringssider. Fristen for kommentarer blir 26. juni. Vi tar sikte på at de endelige bestemmelsene for tilskuddsordningen publiseres i Miljødirektoratets søknadsportal i løpet av august i år (<https://soknadssenter.miljodirektoratet.no/>). Etter dette kan aktuelle aktører søke om forhåndsgodkjenning som tilskuddsmottaker fra Miljødirektoratet. Kommuner og interkommunale selskap trenger ikke søke om forhåndsgodkjenning.

Mål for tilskuddsordningen

Tilskuddsordningen skal bidra til å sikre forsvarlig håndtering av kasserte fritidsbåter og stimulere til økt innsamling til lovlig behandling av disse.

Avgrensning av fritidsbåter

I bestemmelsene er fritidsbåter foreslått definert som fartøy til sports- og fritidsbruk med skroglengde inntil 15 meter (49,21 fot), og som brukes utenfor næringsvirksomhet. Denne lengden samsvarer med avgrensningen av småbåter i lov om fritids- og småbåter. For båter som veier over 3 tonn ved innlevering til anlegg som miljøsanerer og forbehandler/behandler, foreslår vi at det ikke utbetales tilskudd for tonnasje utover 3 tonn. Dette skal bidra til at tilskuddsordningen ikke gir uforholdsmessig stor fortjeneste for behandlingsanleggene.

Som følge av høy pris på sekundære metallråvarer foreslår vi at båter med metallskrog, samt kjøll og innvendig ballast i metall, ikke omfattes av tilskuddsordningen. I kommentarrunden ønsker vi å få innspill om det er ev. hensyn som tilsier at båter med skrog i andre metalltyper enn aluminium bør være del av tilskuddsordningen.

Tilskuddsordningens målgrupper

Målgruppen for tilskuddsordningene er hhv. kommuner og interkommunale avfallsselskap som tar imot kasserte fritidsbåter, og anlegg som miljøsanerer og forbehandler/behandler kasserte fritidsbåter. Disse tilskuddsmottakerne kan søke om tilskudd for alle typer fritidsbåter som inngår i tilskuddsordningen. Dette innebærer at kommuner/interkommunale avfallsselskap kan søke om tilskudd både for små båter de tar imot, jf. vårt forslag til nytt kapittel i avfallsforskriften om kommunenes ansvar for små fritidsbåter, og for større båter. Kommunene må da sikre at ev. miljøsanering og kverning foregår på anlegg med tillatelse etter forurensningsloven. Tilsvarende kan andre aktører også få støtte til behandling av små båter som de tar imot. I kommentarrunden ønsker vi å få innspill om ev. forhold som tilsier at dette kan gi utilsiktede effekter.

For å effektivisere driften av tilskuddsordningen foreslår vi at morselskap kan søke på vegne av flere underenheter som miljøsanerer og forbehandler/behandler kasserte fritidsbåter. I kommentarrunden ønsker vi å få innspill om ev. forhold som tilsier at dette kan gi utilsiktede effekter.

Tildelingskriterier

Tilskuddsmottaker kan få tilskudd som dekker hele eller deler av kostnadene for mottak, transport videre til behandlingssted, miljøsanering, behandling og sluttbehandling av kasserte fritidsbåter. Mepex Consult sitt tallgrunnlag tyder på at det er mindre åpne motorbåter som har den høyeste behandlingskostnaden per kg, mens kostnaden per kg båt er vesentlig lavere for de andre båtkategoriene. Vi legger til grunn at disse åpne motorbåtene i de aller fleste tilfellene har egenvekt under 1 tonn. For å sikre at flest mulig av disse båtene leveres inn og behandles til tross for lavere lønnsomhet, foreslår vi at tildelingen til andre tilskuddsmottakere enn kommuner/interkommunale avfallsselskap forutsetter at de må sørge for at båteier kan levere båter med egenvekt under 1 tonn vederlagsfritt til et mottak. Vi mener tilskuddet for de andre båtene gir god nok lønnsomhet til at det er rimelig med et slikt krav. For større båter enn dette kan det kreves en delbetaling fra båteier om det er nødvendig for å dekke kostnadene for mottak, transport og behandling av båten.

Det er en forutsetning at båtene må ha vært benyttet i Norge. Tildeling forutsetter at tilskuddsmottakeren har inngått nødvendige avtaler med andre aktører i verdikjeden, som må ha nødvendige tillatelser etter forurensningsloven. Kommuner og interkommunale avfallsselskap må legge ut informasjon om sine mottakssteder i nettløsningen som Miljødirektoratet bestemmer.

Miljødirektoratet foreslår å fastsette tilskuddets størrelse per kg kassert fritidsbåt som gjenvinnes eller sluttbehandles ved eget eller andre anlegg, unntatt fritidsbåter med metallskrog og vekt av metall i kjølen og innvendig ballast. Dette vil sikre at tilskuddet betales etter at båtene er behandlet og reduserer behovet for oppfølging og kontroll i etterkant. Vi foreslår at tilskuddssatsen skal være 6 kroner per kg for kommuner og interkommunale avfallsselskap og 11 kroner per kg for andre aktører, og at den gjelder for skrog og annet avfall fra kasserte fritidsbåter, med unntakene som er oppgitt ovenfor. Bruken av en lavere sats for "andre aktører", skyldes at disse har større kostnader til særlig miljøsanering, forbehandling og transport fra mottak til behandlingsanlegg enn kommuner/interkommunale avfallsselskap, samt at tildelingen til disse aktørene forutsetter vederlagsfritt mottak av båter opp til 1 tonn egenvekt.

Nivået på tilskuddssatsen for kommuner/interkommunale avfallsselskap er beregnet ut fra våre vurderinger av konsekvenser av forslag til forskrift om kommunenes ansvar for små fritidsbåter. Tilskuddssatsen for andre aktører baseres på tallgrunnlag fra Mepex Consult (se vedlegg 3) som er korrigert for innhold av kjøll og ballast i metall. Basert på dette tallgrunnlaget har Miljødirektoratet vurdert hvilken tilskuddssats vi ser som nødvendig for at disse aktørene skal finne tilstrekkelig lønnsomhet i mottak og behandling av kasserte fritidsbåter.

I vårt brev fra januar 2017 peker vi på at det ofte ikke er mulig å fastslå eierskap til båten, og at det derfor er fare for misbruk av ordningen om det utbetales en form for pant til den som leverer en kassert båt. Det kan føre til at båter stjeles eller at båtvrak importeres for å heve tilskudd/"pant". Tilskuddsordningen vil gi et incentiv til innlevering gjennom at det blir gratis eller betydelig rimeligere å levere en kassert fritidsbåt til et mottak. Utbetaling av en form for pant ville styrket incentivet for innlevering ytterligere. Risiko for misbruk av ordningen gjør at vi ikke anbefaler dette. Utbetaling av en form for pant kan ev. vurderes som del av en langsiktig løsning for finansiering av en returordning for kasserte fritidsbåter, etter at vi har fått erfaring med drift av tilskuddsordningen.

Forhåndsgodkjenning av tilskuddsmottakere

For virksomheter som vil behandle større og komplekse båter foreslår vi en forhåndsgodkjenning av tilskuddsmottakere, der det bl.a. vil kreves at søker har nødvendig tillatelse etter forurensningsloven til behandling av kasserte fritidsbåter. Søker må gi informasjon om ev. avgrensninger av hvilke båter de vil ta imot, mottakssteder og videre verdikjede for behandling av båtene. For at vi skal få mer utfyllende informasjon om tilskuddsmottakeren, må revisors såkalte nummererte brev om svakheter i rutiner og intern kontroll vedlegges søknaden. Miljødirektoratet fastsetter kravene til behandling av båtene i forhåndsgodkjenningen. Tilskuddsmottaker må sørge for at disse kravene oppfylles. Vi understreker at en slik forhåndsgodkjenning kommer i tillegg til behovet for tillatelse etter forurensningsloven.

Krav til søknad og dokumentasjon

Kommuner/interkommunale avfallsselskap må sende søknad om tilskudd innen 1. november hvert år, mens andre aktører må søke innen 1. november 2017 og deretter innen 1. mai og 1. november hvert år. I kommentarrunden kan det gis innspill om ev. behov som tilsier at disse fristene bør endres.

Bestemmelsene inneholder krav til hvilken informasjon og dokumentasjon som må følge søknaden. Utbetaling forutsetter bl.a. at søker kan dokumentere mottatt mengde båter i antall og samlet vekt, vekt av båter med egenvekt over 3 tonn og mengde av definerte materialkategorier til materialgjenvinning, energiutnyttelse og annen behandling. Dette innebærer bl.a. at anlegg som miljøsanerer og forbehandler/behandler må veie og dokumentere tonnasje for alle innleverte båter. I kommentarrunden ønsker vi tilbakemeldinger dersom det er utfordrende å finne praktiske løsninger for dette.

Søker må også dokumentere lagret mengde av disse materialkategoriene og av ev. hele båter. Miljødirektoratet kan be om utfyllende opplysninger om det er nødvendig for å behandle søknaden. Om kravene i forhåndsgodkjenning for "andre aktører" er vesentlig endret ved tidspunkt for søknad om tilskudd, kan søknaden avslås.

Oppfølging og kontroll

Tilsagn om tilskudd baseres på søknad med rapport som dokumenterer at de kasserte fritidsbåtene er sendt til gjenvinning eller sluttbehandling, og vi mener det ikke er nødvendig med ytterligere krav til etterfølgende rapportering. Dersom det er utbetalt tilskudd til behandling som viser seg å ikke være i samsvar med tildelingen, kan tilskuddet kreves tilbakebetalt av Miljødirektoratet.

Forskriftsfesting av bestemmelsene

Vi vurderer at hele eller deler av disse bestemmelsene egner seg for å forskriftsfestes. For å få på plass en praktisk ordning i inneværende år rekker vi ikke det i denne omgang. Vi ser også at vi trenger å vinne erfaring med bestemmelsene, og at vi uansett trolig vil trenge å revidere dem. Vi vil derfor komme tilbake til en ev. forskriftsfesting.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Ellen Hambro
direktør

Marit Kjeldby
avdelingsdirektør

Vedlegg:

- Vedlegg 1: Forslag til bestemmelser for tilskuddsordningen for kommuner og interkommunale avfallsselskap
- Vedlegg 2: Forslag til bestemmelser for tilskuddsordningen for andre aktører
- Vedlegg 3: Mepex-notat om kassering av fritidsbåter og kostnadsanslag